

LETO—YEAR XXV.

Cena lista
je \$6.00

Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 1. novembra (November 1), 1932.

Subscription \$6.00
Yearly

STEVE.—NUMBER 258

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Na zapadu vstaja nova "ekonomska" vera

Sloni na principu samopomoči in izmenjavanju blaga. Organizacija ima 2500 članov in premoženje vredno \$26.000. Uči teorijo "naravne vlade"

Salt Lake City, Utah. — (FP) — Sedanja kriza je porodila že neštete izrastke na bolnem telesu kapitalizma. Brezposelnost v raznih krajih dežele in ljudje, potisnjeni ob steno, so v borbi za samoohranitev razvili "zadrugne" organizacije, katerih namen je priskrbiti sredstva za vsakdanje potrebe na ta ali drugi način.

Ene najbolj značilnih organizacij, ki je bolj ali manj podobna raznim "socialističnim" eksperimentom v prvi veliki krizi dežele pred 90 leti, se razvija v tem mormonskem mestu in razširja svoj vpliv po jugozapadu. Je to Natural Development Association, katere geslo je: "Človeško blagostanje; človek nad denarjem".

Po ustroju je ta organizacija gospodarska. Ima 2500 članov in operira s centralno posredovalnico (exchange) za delo in izmenjavo blaga. Razvila se je v tem letu. Januarja je imela prometa za \$59, septembra pa že za \$34.000. Brezposelnost je presegla že nad 40.000 dni dela.

Ta "Asociacija naravnega razvoja" izdaja svoj list, zgradi la je majhno čistilnico za olje, usnjarno, tovarno za milo, žago, sušilnico sadja, je zainteresirana v premoženju, ima avtomobile in razno orodje v skupni vrednosti \$26.000.

Dalje zbira in oddaja razno blago ter posreduje med člani pri izmenjavanju istega. Kdor ima stvari, ki jih ne rabi, jih odda centralni izmenjavalnici in dobi v zameno bodisi drugo vrste blago ali pa delovno silo. Organizacija ima tudi svoj "denar" tako zvani "skrip", katerega se lahko izvede v okrog 40 trgovin.

Poslovanje se vrši skozi departmente, katerih je sedem: delavski, vzgojevalni, trgovinski, manufakturni, poljedelski, zdravstveni in gradbeni. Kako poslujejo ti departamenti, je razvidno iz sledečih primerov, katere je navedel C. H. Lund, urednik časopisa asociacije "Progressive Independent".

"V bližini velike bolnice je umrl nekdo otrok. Zdravnik je informiral starše, da bi bilo otroku možno rešiti življenje v bolnišnici. To pa je zabranjeval kapitalistični sistem, po katerem operira bolnišnica. V nji je bilo mnogo praznih postelj, bolničarke in zdravniki le delno zaposleni, upravniki stroški pa isti, kot če bi bile zasedene vse postelje. Ampak otrok je moral umreti zaradi pomanjkanja denarja. Naša asociacija je pozneje odprla vrata te bolnišnice in je tak slučaj sedaj izključen. Z bolnišnice je napravila pogodbo, ki omogoča članom bolniško oskrbo. To se doseže s tem, da izroče blago, ki ga ne morejo prodati, asociaciji, v zameno pa dobe kupone ali "skrip", s katerimi plačajo bolnišnico".

Najbolj zanimiva pa je njena idejna podlaga. Svoje člane uči, da sedanjí ekonomski sistem razpada. Tudi denarni sistem več ne odgovarja času in potrebam. Vred tega je treba razviti nov družabni red, sistem "naravne vlade". Kapitalizem smatra za "nenaravni" sistem. Sploh je vse "naravno" ali pa "nenaravno". Kar je slabega in ne odgovarja naravi, je "nenaravno", vse dobro pa je "naravno". Od tod izhaja "Natural Development Association".

To teorijo, ki ni ne socialistična ne komunistična, je lansko leto razvil in knjigi Benjamin B. Stringham. Na teh idejah, ki niso nove, se je razvila asociacija. Njen cilj je samopomoč, na kateri naj bo organizirana bodoča družba. Človek naj služi človeku

RADIKALCI PORAZENI PRI VOLITVAH V CHILU

Alessandri, voditelj zmernih elementov, izvoljen za predsednika

Santiago, Chile, 31. okt. — Arturo Alessandri, ki so ga podpirali zmerni elementje, je izšel zmagovit iz večerašnjih predsedniških volitev. Dasi poročila o volilnem izidu še niso popolna, znaki kažejo, da je prejel več kot 60 odstotkov od oddanih glasov.

Številke, ki so bile sredi objavljene, kažejo, da je Alessandri prejel dvesto tisoč glasov. Marmaduke Grove, predsedniški kandidat radikalnega krila, je dobil 60.000 glasov; Hector Rodriguez de la Sotta, konservativec, 50.000, Enrique Zanartu, bivši finančni minister, ki je urgal inflacijo denarja, pa 20.000 glasov. Ostala dva kandidata, Elias Lafferte in dr. Jose Salas, sta prejela le par tisoč glasov vsak.

Alessandri je bil pred leti radikalec. Pri volitvah l. 1921, ko je kandidiral za predsednika proti Estebanu Monteru, je bil poražen. Tekom končne volilne kampanje je imel samo en govor, v katerem je obljubil, da bo spoštoval ustavo republike, pri kateri sestavi je igral na glavno vlogo. Kot novozvoljeni predsednik čilске republike bo Alessandri inavguriran v januarju prihodnjega leta.

Republiki Chile sedaj načeljuje provizorijalni predsednik Abraham Cyandel, bivši član čilškega vrhovnega sodišča. To pozicijo je Cyandel zasedel, ko je civilna revolucija strmoglavila režim Carlosa Davila, načelnika militaristične junte, ki je prišla na vladno krmilo po uspehi revoluciji proti predsedniku Monteru v juniju tega leta.

Češkoslovaška dobila novo vlado

Voditelj kmetijske stranke postal ministarski predsednik

Praga, 31. okt. — Češkoslovaška je večer dobila novo vlado, kateri načeljuje Jan Malypetr, voditelj agrarne stranke. Malypetr je nasledil Františka Udržala, ki je podal ostavko iz zdravstvenih razlogov.

Razen štirih so vsi člani prejšnjega kabineta obdržali svoje pozicije. Dr. Edvard Beneš je obdržal mesto zunanjega ministra, novi člani kabineta pa so Jan Černý, Bohumil Bradač, Milan Hođa in Rudolf Bechyne. Slednji je socialist in je dobil pozicijo železniškega ministra.

Bankirji dali novo posojilo New Yorku

New York, 31. okt. — Direktorji National City banke in Chase National banke so ugodili apelu mestnega kontrolorja C. W. Berryja ter posodili mestu \$18.500.000. To vato bo mestna uprava porabila za naseljevanje brezposelnih v novembru.

Hoovrovi letalki padli na tla

Chicago. — Dve "stari mami", Newyorčanki, ki sta bili na letalski turi po deželi v svrhu volilne agitacije za predsednika Hooverja, sta zadnjo nedeljo popoldne teletnili na tla v bližini 87. ulice in Western ave. Ženski se nista nevarno pobili.

Obletnica Mooneyjeve konference

Detroit, Mich. — Konferenca za obrambo Mooneyja, v kateri sodeluje skoraj 60 delavskih organizacij, je te dni praznovala prvo obletnico. Imela je več shodov in poslala Mooneyju okrog \$200.

Cementarna obnovila obrat

New Castle, Pa. — Vodstvo tukajšnje Lehigh Portland Cement Company je naznanilo 31. oktobra, da bo 5. novembra obrat v tovarni začelo obnovljen in 200 delavcev se vrne na delo.

Francoski pogoji izzvali opozicijo

Reprezentant Združenih držav pravi, da Amerika ne more izsiliti izvajanje Kelloggovega mirovnega pakta

Pariz, 31. okt. — Norman Davis, reprezentant Združenih držav na razorožitveni konferenci, je informiral premijerja Herriota, da Amerika odklanja sugestijo glede uporabe oborožene sile v obrambo Kelloggovega mirovnega pakta.

Francoski ministarski predstnik je pred par dnevi pojasnil stališče svoje vlade v zvezi z vprašanjem razorožitve. Dejal je, da je vlada pripravljena stati na zahteve po razorožitvi, ako dobi gotove garancije s strani Združenih držav in ostalih velesil. Predvsem morajo velesile zaščititi Francijo pred napadi in v dosogo tega morajo podpisati varnostni pakt.

Davis, ki se je oglašil v uradu francoskega premijerja, je zagotovil Herriota, da Amerika želi, da vse države respektirajo določbe Kelloggovega pakta, ki so ga podpisale, toda pristati ne more na sugestijo glede rabe oborožene sile pri izvajanju pakta.

Vladi naklonjeno časopisje vidi v Herriotovem razorožitvenem načrtu možnost ukinjenja opozicije na strani Nemčije, ki je pred par tedni naznanila, da ne bo poslala svojih reprezentantov v Ženevo, ako ne dobi prej zagotovila od Francije, Velike Britanije in drugih držav, da bodo upoštevale njene zahteve po oborožitveni enakopravnosti.

Novi francoski razorožitveni načrt predvideva mednarodni sistem oboroževanja in kontrole. Taka mednarodna policijska sila naj bi imela oblast preiskovati militaristična gibanja v vsaki državi, ki je članica Lige narodov.

Mati, ki je umorila svoje tri otroke, pridržana za veleporoto

Charleston, Ill., 31. okt. — Mrs. Inez Steed Carrell, ki je najprej omamila svoje tri otroke s strupenimi leki in nato utopila v kopalnici nekega hotela v Mattonu, je bila odpeljana v okrajno jetnišnico in pridržana za veleporoto.

Na poti v jetnišnico je Carrell prosila policijske avtoritete, naj ji dovolijo, da se sama umrti, da se bo lahko združila s svojimi otroci. Dr. Orlando F. Scott, čilški zdravnik, ki je zaslišal Carrell, je podal izjavo, da je bila morilka duševno zmedena, ko je storila zločin.

Cena jugoslovanskih mohamedank padla

Belgrad, 31. okt. — Na konferenci srbskih mohamedancev v Konoški Mitrovici je bilo soglasno sklenjeno, da se stara cena 10.000 dinarjev za ženo zniža na 2500 dinarjev (okrog \$42.50) za toliko časa, da bodo ženi imeli več gotovine.

Justifikacija vojaškega častnika na Poljskem

Varšava, Poljska. — Edward Piłt, poročnik v poljski armadi, je bil v soboto obsojen na dvoristični jetnišnici v Gruziadzu. Piłt je bil obsojen na smrt na obtožbo, da je bil nemški špiun.

Angleški tekstilci zastavkali

Manchester, Anglija, 31. okt. — Krog 170.000 delavcev je pustilo delo in zastavkalo. To so povečini predelci in znamenja kažejo, da se jim bodo pridružili tudi tkalci, kar bo rezultiralo v ustavitvi obrata v tekstilnih tovarnah.

Rebelno gibanje v Nikaragvi

Managua, 31. okt. — Poročila iz Chichigalpe se glase, da je bilo najmanj sto oseb ubitih, ko je močna skupina rebelov napadla iz zasede oddelke narodne garde v distriktu Chinandega.

Proti rebelom so bile mobilizirane nove čete narodne garde in dijaki vojaške akademije, ki jih poučujejo ameriški instruktorji.

Delavske unije izvojevale večje zmage kljub vladnim naredbam

Berlin. — (FP) — Zasilna naredba, katero je nedavno izdal Papaenova vlada, ki daje oblast delodajalcem, da smejo reducirati meze, ne da bi se pogajali z zastopniki unij, ako take redukcije rezultirajo v večji upolenosti, je naletela na veliko opozicijo.

Ko je bilo naznanilo objavljeno v tovarnah, ki so nameravale znižati meze, je to izzvalo spontane proteste med delavci. Oklicane so bile stavke, ki so povečini rezultirale v zmagi delavcev valje veliki depresiji, ki stiska Nemčijo. Stavke so bile razglašene v Berlinu, Hamburgu, Lipskem, v porurškem distriktu in v več arediških jeklarske industrije.

Ker v soglasju z vladno naredbom le posamezne tovarne odrede mezne redukcije, so bile stavke odredene samo proti določni tovarni, ne pa proti vsej industriji, kar je bila taktika unij dolejš.

Značilno pri vsem tem je dejstvo, da nemško delavstvo tudi v tej krizi vodi uspešne stavke, neglede na to, da so delavci člani komunističnih, socialističnih in krščanskih unij.

Krvava volilna kampanja v Nemčiji

Dve opeši žrtvi poilitnih bitk med političnimi nasprotniki

Berlin, 31. okt. — Politčne bitke, v katerih so Hitlerjevi fašisti igrali važno vlogo, so ponovno izbruhnile v Nemčiji.

V Hamburgu so fašisti ubili nekega člana reichsbannerja, republikanske politične organizacije, več ljudi pa je bilo ranjenih. V tem mestu so bile v teku tudi srdite bitke med komunisti in fašisti. Polcija je otvorila ogenj na izgreznike in vzpostavila mir.

Do manjših prašk je prišlo tudi v drugih nemških mestih. V Duisburgu je bil ubit neki trinaletni deček, ko je opazoval bitko med fašisti in komunisti.

Reed nastopil proti progresivcem

Washington, D. C. — Zvezni senator Reed je Pennsilvanije, član republikanske stare garde, je ponovno sugeriral, naj demokrat, ki bodo imeli na prihodnjem zasedanju kongresa nominalno večino enega glasa v senatu, zasedajo vsa načelnikstva v senatnih komitejih, ki so sedaj v rokah republikancev.

Reed je pripravljen odstopiti kot načelnik senatnega komiteja za militaristične zadeve, ako Borah izgubi načelnikstvo komiteja za zunanje zadeve, Norris načelnikstvo pravosodnega komiteja, La Follette manufakturnega, Nye načelnikstvo odseka vladnih zemljišč in Johnson načelnikstvo trgovinskega komiteja. Reed kot odvetnik Mellonove familije bi bil tudi zelo zadovoljen, ako bi Couzens izgubil načelnikstvo v senatnem odseku za meddržavno trgovino.

Da-li bodo demokratje reorganizirali te komiteje v decembru, ali bodo čakali, da bo sklicano izredno zasedanje kongresa prihodnjo spomlad, v katerem bodo imeli odločilno večino, se sedaj še ne ve. Reedova želja je, da vsi progresivci izgubijo načelnikstva v senatnih odsekih.

29 delavcev ranjenih pri eksploziji plina v čilski tovarni

Podrozova, Češkoslovaška. — Pri eksploziji plina v tukajšnji vladni jeklarski tovarni je bilo v soboto 29 delavcev, od katerih jih bo 18 najbrž podleglo poškodbam, ranjenih.

Voditelj davčne stavke posvami na zaslišanje

Chicago, 31. okt. — Uradniki in direktorji Real Estate Taxpayers asociacije, ki vodijo opozicijo proti plačtvi zasotnih davkov, so bili posvani na zaslišanje pred posebno veleporoto, ki se odprla danes.

Skupina parazitov, ki vodijo bogoslovno fakulteto na univerzi Yale

Federalni Pictorial

Pameten delavec se ne jezi na stroje, kapital in trupe. To je potrebno za industrijsko družbo. Jezi pa se na svoje slepe tovariše, ki niso morejo ali nečejo videti pravega vzroka, da je še vedno tako slabo na svetu.

Vesti iz Jugoslavije

(Virna goroča iz Jugoslavije)

Ljubljana, 17. oktobra 1932. Trije vlomilci pred sodiščem. Novomeški veliki sodni senat je 14. t. m. obravnaval več vlovov in tatvin ter tudi roparskih napadov. Potem pa so prišli pred senat trije mladi vlomilci in napadaleci, ki so bili obtoženi v vrste dejanj. To so: 33-letni Anton Cizelj, nekdanji meštarski pomočnik, pristojen v Globoko, 27-letni Bernard Gogolj, pristojen v Mirno peš, 21-letni Franc Koren iz Loka pri Zidanem mostu, bivši ručar. Tja je vodil svoja pajdaka, ki je poznal šolo, ker je hodil kot otrok vanjo. Vdrl so v spalnico učiteljice Drstvenkove, pri kateri stanuje tujca mati, stara 79 let. Dva vlomilca sta v rokah stražarja obeženi v postelji, tretji pa je vse preiskal ter pobral vso gotovino in nekaj blaga. Sicer je bil v tej trojici vodja Cizelj, ker je pač najstarejši. V Novi gori pri Prečni so vlomili v hišo posestnice Amalije Avberjeve ter njej in hčerki zvezali roke in usta pa zamažali ter grozili obema s smrtjo, če ne bomo kaj pripovedovala v vlogo. Nato so posestnici odnesli vse, kar je bilo kaj vrednega.

Obtoženci po večini priznavajo ravnanja dejanja, trdijo pa, da so naropali toliko, kolikor jim je obtožnica. Ves "izkupček" vseh vlovov ni bil tako visok. Sodisce je obsodilo Cizljo na 13 let robove in po prestani kazni mora v prisilno delavnico. Gogolj na 5 let robove, Koren pa na 2 leti in pol robove. Obsodenci so kazni mirno sprejeli.

60-letnica pevkega društva. V Kamniku proslavljajo te dni 60-letnico, odkar je bilo ustanovljeno pevsko društvo "Lira", ki obstoja še danes in je ves čas isto tako vneto delovala. "Lira" utegne biti najstarejši pevski zbor v Sloveniji. Zato je proslava tem sijajnejša.

Vlom v cerkev. Nekaj vlomilcev, ki so se specializirali na cerkvene vlome. To vam je hila brez stanovalec, nihče te ne prežene, če si le količkar previdno, poleg tega pa jamči skoro vsaka cerkev za bogat plen: v tabernaklju so stvari, ki so vlomilcem všeč in precej zaleželjo. Biti moraš pa strokovnjak in moraš razločevati "trompeten" od pravega zlata. Ni do golega, kar je bilo vlomljeno v ljubljanske cerkev, dne 14. okt. zjutraj pa je opazil mežnar v Sori pri Škofji Loki, da je tudi v njih ljube cerkev vlomila skupina vlomilcev: lahko pa tudi, da je bil en sam tak mojster. Mežnar je našel vrata iz zakristije v cerkvi odprta, našel je odprte nabornike ter zato obvestil župnika. Ta pa je odprl tabernakelj; bil je prazen. Vlomilec je odnesel iz nabornikov kvečjemu kakih 50 Din gotovine, dalje en čili. dele monštrance in keli. Odneli so samo srebrne in polsrebrne stvari, medenine niso marali. Odneli pa so tudi božice. Skode je skupaj okrog 10.000 Din. Naborno časopisje se je zgražalo zaradi tatvine zlatine in srebrnin, kakor pa zaradi tatvine hostij. V Ljubljani so prebirali nekoga, ki je osumljen, da je vlom izvršil.

Otroka so zastavili. Zastavili so pravi—dati nekaj upnikom in jamstvo, t. j. kako vrednost kakor hranilno knjižico, kako varnost pa tudi denar. Pri Mariboru pa se je dogodil primer, da je nekdo zastavil otroka. V Zgornjo Volčino je začel septembra prišel družina—mož, žena in petletni otrok. Družnica se je ustavila pri posestniku Ottiliji Kobekovi. Mož ji je povedal, da se piše Ottiliji Erjavčnik in da je v Mariboru nekovski pomočnik. Z nečisto pretezo sta se zapopela z otrokom nastanila pri Kobekovi. Mož je Kobekovi polagala izvažiti nekaj denarja in naenkrat celo hranilno knjižico. Kmalu potem pa sta se mož in žena odpravila po pohištvo; tako sta rekla in šla. Za jamstvo pa sta pustila pri posestnici svojega

petletnega fanta. Minil je teden in minil je mesec, staršev pa ni bilo več nazaj. Zdaj je fantica prinesla na mariborsko policijo, češ, tole sta mi Erjavčnika pustila za stavo, pa ju še zdaj ni nazaj. Možje na policiji so pogledali v knjige in res našli vpisanega nekoga pekovega pomočnika. Toda ta Erjavčnik ima 11 let starega sina, katerega majhnega ni zabeleženega. Zdaj je celo mogoče, da sta zastavila pri Kobekovi tujega otroka. Policija Erjavčnika išče.

Požigalca so prišli. V Slovenskih gorah okrog Velike Nedelje je letos bilo že več požarov, ki so bili očitno podtaknjeni. Pred nekaj dnevi je v Sardinju zagorela cerkvena vinčarija ter je bil uničen tudi hlev, listnjak in nova streha gospodarskega poslopja. Dne 13. okt. pa je izbruhnil ogenj v hiši in gospodarskem objektu Vinka Kocipra. Ko se je že ogenj na moč razširil, so ga šele opazili domači. Tako niso mogli rešiti skoro ničesar. Pogorelo je vse do tal in ima posestnik veliko škodo tudi pri živini. Samo eno kravo so rešili, drugo pa so morali takoj zaklati, ker je bila vsa opečena in bi gotovo poginila. Pri reševanju se je hudo ponesrečil sosed Rajh (po domače Herman). Planil je namreč v gorčič hlev odvezavati živino, pri tem pa so se udrl nanj goreči tramovi, mu zažgali obleko in ga opekli, da se je jedva rešil iz ognja. Hitro so ga prepeljali v ormoško bolnico. Težko da bi okrevaj. Saj mu je vsa obleka zgorela na telesu in ima zato vse telo v mehurjih. Jasnje je bilo zdaj, da gre za požig. Orožnikom je uspelo, da so zgrabili požigalca: Osumljeni so požiganka nekega 23 letnega, nekoliko omejenega fanta. Aretirali so ga in fant je kar precej priznal ta požig kakor tudi še dva druga požiga. Ljudje so se oddahnili od velikega strahu.

Nova stranka dovoljena. Ko je bil general Živković ministrijski predsednik, je osnoval edino politično stranko, Jugoslovansko radikalno kmečko demokracijo (besede za naslov so zbrane iz vseh nekdanjih strank), obenem pa je izšel takrat ukaz, da sme obstojati samo tista stranka, ki zbere v vsakem okraju v državi najmanj po 60 članov. S tem so bile onemogočene vse stranke, ki slone na verskem, narodnostnem ali razrednem temelju. Poklicati v življenje takoj stranko, ki bi imela v vsakem okraju v državi 60 članov, je nemogoče, če pri tem ne pomagata državni aparat. In zato je šel režim na delo, da ustanovi svojo in edino stranko, zgoraj omenjeno JRKD (v šaljivi okrajšavi ji pravijo tudi Jerkaduš). Sestavljeni so bili začasni odbori po banovinah in začasno predsedstvo, ki ga je prevzel Nikola Uzunović, eden glavnih, a tihih vodij sedanje vlade. Šli so na delo ter s pomočjo okrajnih glavarjev in županstev seveda prav lepo uspeli. Vsako glavarstvo je dobilo nalogo, da je opanovalo začasne krajevne odbore, glavarji so spet naročili županom—no in tako ni nič čudnega, da je v nekaj mesecih bila organizacija razpredena po vsej državi. (Čudno je prav za prav to, da so sploh potrebovali toliko mesecev, ko so imeli vendar na razpolago vse oblasti.) Pred nekaj dnevi pa sta glavni predsednik stranke Uzunović in glavni tajnik dr. Kramer predložila notranjemu ministru dokumente stranke ter zaprosila za končno dovoljenje. Seveda sta ga kar pri priči dobila. Ob tej priliki je dr. Kramer sporočil viličarjem veselo vest, da so srečno dovršili ta veliki posel in da je po vsej državi razvita zastava nove stranke. Ta "veliki posel" je bil lahak. Ukaz je bil izvršen.

Loterija ali politika. Pravi, jo, da se beogradska javnost zelo razburja in zanima za važne izpremembe v beogradske katoliške življenju. Beogradski župnik dr. Wagner je bil namreč odstavljen, kmalu za njim pa še prvi škofjski konzulent dr. Juretić. Oba je odstavil beogradski nadškof dr. Rodić, menda po odredbi Vatikana, kjer se je pred nekaj dnevi mudil v avdiciji pri papežu jugoslovanski

papeški nuncij Pelegrinetti. V čem je vzrok odstavitve, ne ve javnost in samo ugibljuje. Lahko da je vzrok v finančni loteriji za zgraditev katoliške katedrale v Beogradu. Beogradski cerkveni krogi bi radi zgradili v mestu veliko katoliško katedralo, moderno in največjo v državi. Posebej se bi menda radi s to katedralo zasenčili vse pravoslavne cerkve v prestolnici. Pa so—da bi dobili denar za gradnjo—zasnovali veliko loterijo in prepilili vso državo s srečkami. Obljubljali so za največji dobiček 1 milijon Din in računali, da prejmejo za srečke bogve koliko milijonov. Cerkevne oblasti so naslovile na vernike kar zahtevo, da morajo kupovati srečke. No, denarja ni nikjer preveč za take stvari, in tako je ta loterijska akcija doživela fiasko. Odlagali so šrebanje srečk, nazadnje pa skesano razglasili, da morajo anizati dobiček in da bo vsota vseh izplačanih dobičkov znašala skupno 1 milijon Din. (Za toliko je bil napovedan glavni dobiček!) Seveda so se srečkari razburili. Posledica tega fiaska naj bi bila odstavitev župnika Wagnerja. Ker pa je bil takoj nato odstavljen tudi dr. Juretić, sumijo zdaj, da gre za politično dejanje. Dr. Juretić je bil lani zaradi političnega delovanja obsojen na 15 dni zapora. Mogoče je na pritisk režima dosegel nuncij pri papežu, da so Juretića odstavili in premestili nekam na deželo za kaplana. Tudi duhovni so uradniki in nameščenci, ne samo "svečeniki."

Mož zastupil dve ženi?

Zapisali smo že, da je v Stari Fužini ob Bohinjskem jezeru pred tednom dni umrla nenadno smrti 35 letna posestnica Elizabeta Urhova, žena posestnika Janeza Urha, ki je star že 82 let. Zgodilo se je to 7. t. m. gospodar je odšel zjutraj z doma v planino, žena pa je ostala doma na polju. Ko se je zvečer vrnila v hišo in začela piti kavo, so jo obšle slabosti in kmalu zatem je umrla. Obdukcija je dokazala, da za zastupljenjem s strihlinom. Ženi je torej nekdo čez dan primahal strihlin v kavino črbo, ki jo je zvečer znova prekuhal za večerjo. Ko so poklicali moža s planine in se je zvečer vrnil in našel ženo mrtvo, ga to ni nič kaj presunilo. To se je zdelo čudno sosedom in tudi orožnikom. Točno istega dne pred tremi leti — je umrla naglo smrti Urhu tudi prva žena. Prav tako za zastupljenjem. Zaužila je neke strupene jagode. To dvojje je dalo orožnikom povod, da so osumili Urha, zastupljenja obeh žen ter ga aretirali.

Dognalo se je tudi, da je Urh poleti iskal strihlin in ga je tudi dobil v Zagradcu pri neki kmetici, ženi lovca. Urh priznava to in pravi, da je potreboval strup za lisice. Ker se ni nikoli zanimal za divjačino in mu tudi divjačina ni delala škode v polju, je ta izgovor izmišljen. Ljudje sumijo, da je strihlin namešal v kavo Urh sam, kakor tudi, da je pred tremi leti zastupil sadež, ki ga je prva žena užila in se zastupila. Osumljen je torej zastupljenja obeh svojih žen. Razumeli se ni ne s prvo niti s drugo ženo in se je v obema pogosto prepiral. Zdaj bodo izkopalji tudi ostanke trupla prve žene, da potkvašajo dognati, za kakšnim strupom je umrla ona. Urha so odvedli v zapore.

Samomor v novomeški okolici. —Blizu Mirne ima posestnik Vidmar svojo gostilno. Ima tudi tujsko sobo, v kateri je zadnje dni stanoval neki nemški akademski slikar. V tej sobi se je v noči od 14. na 15. okt. obesil 32 letni vačan, posestnik Leopold Novak. Ta je doma prenočeval ponavadi na skednju, kjer ga je 15. okt. zjutraj iskal njegova krukna mati Ana Pleškovičeva. Ker ga tamkaj ni našla, je odšla v Vidmarjevo gostilno in pogledala v tujsko sobo: tamkaj je na oknu visel Novak. Hitro so prerežali vrvi, a Novak je bil že mrtav. Posestnik, ki se je obešil v hipnem obupu iz neznanega vzroka, zapušta 20 letno vdovo in enoletnega otroka.

Grafologija. —Neki zdravnik je zapustil po smrti spomine, ki jih je pa mogel prečitati samo en človek. —Njegova vdova? —Ne, temveč lekarnar.

Plamo iz Clevelanda

Kako bodo volili ameriški intelektualci. To so povedali v "Forumu". Dvanajst jih je za Thomasa in trije za Fosterja

Draga Prosveta!

Revija "The Forum" hoče vedeti, kako bodo njeni sodniki volili dne 8. novembra in od 51 sotrudnikov je izvedela, da bodo volili takole: Thomasa 12, Roosevelta 15, Hooverja 8, Fosterja 3, 13 pa jih je odgovorilo v tem smislu, da ne vedo, ali so krop ali mrala voda, oziroma bodo ostali doma pri peči. Torej precejšen odstotek teh izobraženih se je izrekel za Thomasa. Seveda bi bilo napačno domnevati, da so vsi ti današnji "Thomasonci" socialisti, kajti v resnici jih je kvečjemu dva para. Ostali zatrjujejo, da niso socialisti — Elmer Davis na pr. pravi, da je "prav toliko socialistov v njem kot mohamedancev" — nu, Thomasa bodo volile temu volili. Zdi se jim namreč, da med republikanci in demokrati ni prav nobene razlike, razen v načinu blufanja, in da je socialistična stranka najbolj poštena in tudi zmagovalna. Meni je izid tega "glasovanja" potrdil vero, da bo ameriško izobraženstvo v prejšnji večini levičarsko še pred zaključkom tretjega tisočletja našega šteta.

Jako zanimivi so nekateri odgovori teh okrog "Forma" zbranih naših inteligentov. Stari cinik H. L. Mencken bo volil Roosevelta, ker "verjame, da bi moral glasovati zanj vsi "čisti mokranci". George Jean Nathan pa ne bo šel na volišče, ker "njegova politična filozofija ni socialistična, valed česar ne bo volil Thomasa", Hoover in Roosevelt se mu pa tudi vidita tako slaba, da po njegovem ne zasluži glasov "inteligentnih patriotov". Nathan sebe najbrže prišteva med takane "intelligen-

ne patriote", kakršnih pa najdaa "bog reši" čimprej. W. S. Chase je "lojalen republikanec", ampak republikanska administracija se mu je zamerila in revež zdaj ne ve, kako bi izrazil svoje nezadovoljstvo. Paul Hutchinson "pričakuje, da bo volil Thomasa". Če bi videl med kapitalističnimi strankami kakšno razliko, bi volil eno izmed njih, ker pa ni nikake razlike, bo oddal svoj glas socialistu. Zelo se je postavil s svojim odgovorom slavni odvjetnik Clarence Darrow. Takole se je odrezal:

"Jaz sem za Roosevelta zato, ker smo imeli štiri leta Hooverja."

Če bi dobil tak odgovor od povprečnega naivnega volilca, ali pa od kakake šolarke, bi se prav nič ne čudil, ampak to je odgovoril Clarence Darrow...

Saj ste že čuli o njem? Oswald Garrison Villard, urednik revije "The Nation", bo volil Thomasa. Ampak ne mislite, da se ogreva za socialistične stranke. Socialisti bo volili enostavno zato, ker ve, da sta republikanska in demokratična stranka od dna korumpirani in nezmogni; in pa ker ni na obzorju kandidata "tretje stranke", ki bi bila po njegovem okusu. Vendar Villard se zmerom upa, da bo neke kraja ta težko pričakovana "tretja stranka", podobna progresivni stranki iz l. 1912 in La Folletovemu gibanju l. 1924. Trošt ima...

Granville Hicks bo volil komunistično, ker je proti kapitalističnim strankam in valed tega tudi proti socialistom. Thomas se namreč "ponuja vladajočemu razredu kot orodje za ohranitev sedanjega ekonomsko-družabnega reda". Hicks, kakor vidite, je britten fant in marljiv učenec "čistih" r-r-revolucionarjev.

Will Durant "občuduje Roo-

sevelta" in "ima rad Thomasa", toda ker je bil eno leto v Rusiji, ne zaupa javnemu lastništvu industrije, zato bo volil Hooverja. Kar je ponoven dokaz, da potovanja v Rusijo marsikomu škodujejo, posebno "na duši"...

Edward A. Block in Ruben Levin se strinjata, da edino socialisti uvidevajo, da je z Ameriko nekaj fundamentalno narobe, in obenem kažejo pravo pot iz današnje ekonomske in družabne zmešnjave. Oba verjame, da je edino socialistična stranka zmagovalna rešila deželo nadaljnjega nereda in trpljenja.

Archibald C. Edwards pa pravi, da "želi še enkrat voliti kandidata svoje tradicionalne stranke, preden se postara in postane cinčen". Njegova "tradicionalna stranka" kandidira Roosevelta. Pri takihle odgovorih zgrabi človeka radovednost, kako bodo volili takšne ptiči, ko se "postarajo in postanejo cinčni".

Ljudje se brihtajo grozno počasai.

Tone Podgoričan.

RAZNE VESTI

Brezposelnost v New Yorku

New York, 31. okt. — Zupan McKee je včeraj objavil poročilo o brezposelnosti, ki basira na podatkih, katere je zbral policijski department. Poročilo se glasi, da je v New Yorku 824.034 delazmožnih oseb brezposelnih. Od zaslužka teh je odvzanih nadaljnjih 460.000 ljudi, za katere morajo skrbeti mestne in privatne miloščinske organizacije.

Delavci našli slato rudo

Coeur d'Alene, Idaho. —Albert Anderson iz Spokana, eden od delavcev, ki grade novo cesto v Fourth of July kanjonu vzhodno od tukaj, je med kopanjem našel na slato rudo, katero je zemljiški registrar ocenil na \$13.000 tona. Takoj je bil naval na dotični kraj.

Green caplja za kandidati starih strank

Bogatine straši z rdečim škrtom, če ne odprejo mošnjicev

Washington. — (FP) — Te dni je William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, zopet pričapil za Hooverja in Rooseveltom in ugriral v radiogovoru vse Američane, bogate in revne; naj bodo s prispevki v miloščinske sklade bolj generozni kot kdaj prej.

Plediral je posebno z bogatimi, katerim je svetoval, naj upoštevajo sedanjo desperatno situacijo, ko je 30 milijonov oseb v bedi in globoko posežejo v mošnjicev in lastnem interesu — da protektirajo sebe in obvarujejo sedanjje socialne institucije.

S tem strahom so Green in drugi že prej rožljali, kar pa ni dosti zaleglo, če sploh kaj. Tudi ni verjetno, da jim bo šel ta strah sedaj bolj v kosti.

Najbolj pomembna v Greenovem govoru pa je bila izjava, ki je identična s Hoovervim in Rooseveltovim stališčem, "da mora vsaka občina prevzeti svoje odgovornosti" pri skrbstvu za bedne brezposelne. "Delati morajo kot da ne pride nobena pomoč od zunaj" — od federalne vlade, katere močnost alcer obstoji, ampak se občine na to ne smejo ostriati, pravi Green. Enako naglašata tudi Hoover in Roosevelt.

To je bila edina Greenova izjava po četrtletni seji eksekutivne ADF, ki je sbravala za zaprtimi vrati. O čem je ukrepala, ni javnosti znano.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za maj denar lahko pošljete svojcem v domovino.

V Luckies ni surovega tobaka —zato so tako mile

Mi kupujemo najboljši in najfiniši tobak na celim svetu — toda s tem še ni povedano, zakaj ljudje vsepovsod smatrajo Lucky Strike za najmilejšo cigareto. Dejstvo je, da nikdar ne pregledamo resnice, da je "Narava v Surovosti Redkokdaj Mila" — zato je temu finemu tobaku po primerem sta-

ranju in miljenju dana dobrota onega Lucky Strike čistilnega procesa, ki je opisan z besedami — "It's toasted." Zato pravijo ljudje v vsakem mestu, trgu in vasi, da so Luckies tako mile cigarete.

"It's toasted" To značilo milih Luckies

Ivan Jontes:

Imigrant Janez Mihevc

Z gospodinjjo je bil od začetka jako zadovoljen. Julka je bila še mlada; in lepa. Bila je izmed žensk, katerih pojav užge poželenje v moških očeh. Srednjevelika, oblihi belih udov, polnih bokov in grudi, pravilnega belega obraza, ki so ga obkrožali težki črni lasje, polnih rdečih ustnic, ki so se zdele magnetične, in temnih, nepokojnih oči, v katerih globini je zmerom nekaj tlelo, se vžigalo. Ko je bila še dekle, je šla v Egipt, kjer si je služila kruh v raznih gosposkih hišah v Aleksandriji in Kalru. Po več letih življenja pod vročim egiptovskim nebo pa se je vrnila v domovino, se seznanila z Blažem ter se omočila. Blaž je dobil po očetu lepo posestvo, toda Julka ni veselilo življenje na kmetih, zato je nagovorila moža, da je šel poskusiti srečo v Kanado. Leto pozneje je prišla v Kanado tudi ona. V domovino se nista nameravala vrniti, ker je Julka bolj uživala šum in dirindaj vlemest v tujini kakor svesti mir štajerskih gor.

O svojih doživljajih v Egiptu je zelo rada govorila in Janez je v nekaj dneh zvedel do malega vse njeno zgodovino, razen nekaterih podrobnosti, ki jih je obdržala zase. Zvedel je od nje, da je imela tiste dni mnogo častilcev, lepih in bogatih, ki so se ji bili približevali z bogatimi darovi, da pa se ni dala ujeti v mreže. Zdal obzubljuje svojo tedanje objestnost, s katero je odklanjala svoje egiptovske častilce in snubece, in če bi bila prosta, bi se vrnila v Egipt, kjer je vse lepše in prijetnejše kot drugod.

Janez jo je rad poslušal. Tako prijetno mu je znala pripovedovati o sebi in svojih doživljajih, da mu je mineval čas po bliskovito pri nji. Njene zgodbe so bile včasih napete in Janezove oči so bile večkrat same zbravice... in v sebi je zaželel, da bi bil kje v Egiptu — z Julko, seveda.

Janezove tihe želje so se izživljale v burnih, vročinskih sanjah: skoz tih palmov gaj sta stopala, on in Julka, on z desnico preko njenih oblih ramen, ona stisnjena k njemu kakor plaha golobica k svojemu golobu... Nad gajem je raslo temnomodro južno nebo, s katerega utripale tisoče iskricah se svezd in vitkostase palme se nalahko priklanjajo vetru in pojo pesem vročega juga... V skritem kotičku paradiza obstaneta, se okreneta drug proti drugemu in roke se hrepeneče stegajo po drhtečih, toplih telesih... V njenih globokih, temnih očeh se odbijajo šarke lakre vsemirja, zvezdni soj zlati njena snežnobela, obla rama, alabastrni obraz... In nenadoma zavira okrog njiju vroči, dušeci Samum, dvoje bitij se zlepi v eno ter se izgubi v vrtincih vročega puščavskega viharja...

Ko je jutraj prišel v kuhinjo, ga je Julka toplo pogledala, tako na skrivaj, kakor da ve, kaj je doživljal v svojih sanjah, da je bil Janez na mah v zbegan.

Tretjega dne je že zapel koprnjenja polno pesem o nji in njenih dražestih in Julka ga je nagradila zato s gorkim pogledom in medlenim nasmeškom.

"Kako lepo..." je dejala. In Janez je boječe vzel njeno malo, voljno roko v svoje roke... in ona se ni kar nič branila. Sramljivo se je ozrla vanj izpod pol priprtih trepalnic, zardela kakor nedolna mladenka, ki čuje prvi izliv ljubezni... V Janezu je zagorelo... sanje se bližajo uresničenju...

Toda, ko so se njegove roke stegnile po njenih oblih ramen in so mu ustnice zadržale v strastnem pričakovanju, se je Julka zdrnila ter se naglo odmaknila od njega.

"Ne, Janez, nisva sama doma!"

Nad njima se je stresel strop pod težkimi koraki: Dalmatince Mijo, ki ga je pred dnevi udarilo na nogo v tovarni, je vstal in se pripravil, da pride dol.

Janez je poparjeno vzdihnil. Julka se mu je izpred štedilnika sladko nasmehljala in rdečica ji je šla v lica in oči.

"Pojutrišnjem bo šel Mijo zopet delat..." je dejala, še bolj zardela in povsila trepalnice.

Tako je bilo prve dni. Nevarno za Janeza. Vroči puščavski viharji so mu žgali kri ter ga pretili odnesti s seboj. Toda preden se je to moglo zgoditi, ga je ohladil mrzel nalič novega spoznanja.

Julka je bila z vsemi enako prijazna, vsem se je enako strdno nasmejala, jih na skrivaj zapeljivo pogledovala. In Blaž je vse to videl, pa se ni prav nič hudoval, še smehljaje se je ter si zadovoljno mermal dlani, ko so od ruja-ve brozge omoteni fantje silili v njegovo ženo kakor v luč... in klicali pijske na mizo... Marko je nosil, nosil pijske na mizo ter se smehljaje, Julka pa je obsipala vročine fante z obetajočimi pogledi, se pustila otipavati in prijemati za ramena, boke, bedra, kjerkoli in na glas je pripovedovala, da ni vzela Blaža iz ljubezni, marveč zato, da bo delal za njo, jo živel in oblažil...

Julka je bila sladka vaba, ki je plesala pred hlapčevimi usti nemurnih ribic, plesala, toda pograbit se ni dala.

Janez je bil isprva ljubosumen, toda se je kmalu ohladil; ko je njeno igro dobrega spoznal, pa jo je malone zamrzil ter se vedel napram nji na moč ravnodušno, kakor da se nikdar v svojem življenju ni še ogreval zanj. Zamrzil pa je tudi Leajaka, ki je njeno početje ne le trpel, marveč tudi odobral.

Marsikatera veča pa si je osemčila krila pri Julki. Eden teh je bil Jože Rožič, čeden dečko in veseljak, s katerim je Janez delil posteljo. Jože je bil sin premožnega kmeta na Dolenjskem. Oče ga je dal študirat za "gospoda" in ni bila Jožetova krivda, da se očetova želja ni izpolnila. Vojna je prekržila vse račune. Jože je moral proti koncu na bojišče ob Piavi, odkoder se je sleer vrnil sdrav, toda brez najmanjše volje, nadaljevati prekinjeno študiranje. V strelskih jarkih je izgubil vse veselje do praline šolske učenosti, zato je obsel šolo na kol ter ostal doma. Potem je nekaj let pomagal očetu, kar pa se je bil med vojno privadil pijančevanju, ni bil od posebne koristi. Nazadnje sta se zaradi tega sprla s očetom in Jože se je razšel ter odrinil preko morja.

V Kanadi je imel to srečo, da je vsak čas lahko iztaknil kakšno delo in navadno tudi dobro plačeno, kar so mu mnogi rojaki zavidali. Toga pomagal si s tem ni dosti, kajti več ko je zaslužil, več je tudi pogljal po griu. Posebno, odkar je bil prišel k Leajakovim, je bil nepoboljšljiv pijanec; vedno je bil okajen. Pil je, da je užgal lepi Julki, da je bil od nje deležen lepih pogledov in cukrenih nasmeškov in da se je smel včasih pritiskati k nji. Zato je drago plačeval ničvredno brosgo in pil, kakor da je prišel, da se hoče vtopiti v nji.

(Dalje prihodnje.)

Njih vprašanja se glasijo takole: V kolikem času se da nemška zrakoplovba preustrojiti za vojne svrhe? Kakšne množine in kakšnih strupov lahko proizvaja nemška kemična industrija? Koliko podmornic lahko zgradijo nemške ladjedelnice in v kolikem času? Kakšne konstrukcijske skrivnosti vsebujejo tako zvana žepna vojna letala? V Evropi so države, ki jim je na odgovorih na ta vprašanja ležalo mnogo.

Predmet k industrijskim vohunom, katerih trenutno mrgoli v Rusiji. Ta neskončna dežela — lahko bi rekli svet — trdi čisto odkrito in javno, da zmora evropski kapitalizem a svojo petletko popolno uničiti. Bodočnost Rusije zavira izključno od njenega gospodarskega razvoja. Rdeči mogotci so si tega popolnoma svesti. Zato so ruske tvornice, ruski rudniki najstrožje zastraženi. Na vohune pazi v Rusiji prav tako kakor pri angleški mornarici ali na oprezovalce v francoskem obrambnem pasu na vzhodni meji. Vsa teden ustreljo povprečno štiri industrijske vohune. Nedavno so v enem samem tednu zajeli in postrelili 23 vohunov, ki so bili večinoma v angleški, nemški, francoski, japonski in ameriški službi.

Sovjetska Rusija je za vohune dožela pravega strahu in groze. Povsod se tare tajnih policistov in agentov protivohunskega urada. Poleg tega manjkajo v Rusiji tisti tujih naselbin, ki jih najdemo v drugih evropskih deželah in ki pomenijo za vohunske idealne skrišališče. V ruskem vnanjem ministertvu podvržejo potni list vsakega takšnega inteligentnega uradnika najstrožji preiskavi in kar se ne polze tam, prinese v slučaju potrebe na dan G. P. U.

Na Poljakem živi mnogo ljudi, ki obvladajo ruščino tako vzorno, da se s ponarejenimi listinami lahko izdajajo za Ruse. Poljska vohunska služba je poslala svoje agente že pred leti čez rusko mejo in skoraj nikoli niso tam zaznali in ujeli. Nenadoma pa se je položaj spremenil. Polovili so agente drugega za drugim in jih postrelili. Vohunjske službe so bili obupani. Ali so imeli izdajalca v svoji lastni sredini? Oprezo so šli na delo. Slednjič so ugotovili, da sta se redno obiskovala neki stabni častnik in plesal-ka Mejevskaja. Kaj se je skrivalo za tem znanjem? Ljubezen? Začeli so častnika nadzirati. Nekoga večer je zavzval na mizi voditelja vohunske službe telefon: Majevska je pravkar odbrsela s avtomobilom proti meji... Takoj so bili o tem obveščeni obsejni organi, ki so dobili potrebna navodila. V Gdanskju je čakal Majevskaja sovjetski agent — zaman. Plesalka je postala predrzna. Pri njej se je našel spis vseh poljskih vohunov v Rusiji. Dva dneva pozneje so zakopali njegovo prestreljeno truplo v grob za izdajice in 24 ur pozneje je dočela ista usoda štabnega častnika...

Na Poljakem, v Romuniji, v Češkoslovaški in v drugih evropskih deželah se prijeti vohuni ustrelijo ali obsijo. V Angliji, Franciji, Nemčiji in Ameriki jih zapro in izšenejo iz dežele. Časniki o tem je kaj malo poročajo ali pa celo takšnih dogodkov niti ne zabeležijo. Pred vojno je imela vsaka država enega ali dva asoda, pred katerima se je morala čuvati. Danes so nekatere države primorane paziti na dvajset in še več malih sosedov. Samo v Berlinu obstoji 17 različnih vohunskih organizacij. V Parizu jih je 21, v Varšavi 13. Vse to priča, kako velika je danes nezaupljivost v svetu.

V francoskem poslanstvu v Berlinu so imeli starega ruskega generala, ki je pripadal v boljših časih pariskemu diplomatskemu krogu. Opravljal je posle zaupnika in vstvarja in njegova naloga je bila med drugim sprejemati svoje. Nekoga dne je pričakoval ruski ataše poljko, ki je bila mnogo predragocena, da bi jo bil zaupal običajnemu poštnemu prometu. Čakal je zaman. Slednjič je po-oval predveč vstvarja, da bi ga bil zasledil v tej zadevi. Ampak

NOVI FRANCOŠKI VELIKAN SE BO IMENOVAL "NORMANDIE"

Prihodnji parniki bodo imeli imena francoskih provinc.

Ministrstvo za trgovsko mornarico je določilo, da se bo novi 70.000-tonski parnik, ki bo danes splovljen v St. Nazaire ladjedelnici, imenoval "Normandie." Dosedaj je bil parnik v gradnji znan pod imenom T-6. Sprva se je domnevalo, da bo dobil ime po pokojnem predsedniku Doumeru, toda vdova usmrčenega predsednika je želela, da bi se imenoval po njem drugi parnik,

ki bo vršil potniško službo z Indokino, kajti M. Doumer je bil kolonialni governor Indokine. Parnik "Normandie" bo začel voziti med Havrem in New Yorkom spomladi leta 1934. Imel bo stroje, ki bodo proizvajali 100.000 konjskih sil ter bo vozil z naglico 30 vozlov na uro. Parnik bo tehtal sedemkrat in pol več kot tehta Eiffelov stolp in bo daljši kot je stop visok. Na

tišek je bil že odletel — in zavoj seveda z njim. Zaradi te zadeve ni bilo mogoče obvestiti niti policije, kajti postalo bi lahko usodno, če bi bile nemške oblasti strelce pekat na pošiljki. Stari ruski general pa živi zdaj v lepi majhni vili v okrožju Berlina. Francoski agenti so šele pet mesecev pozneje mogli dognati, katera vlada je bila podkupila starega gospoda, da se je bil izneveril svoji službi.

V Berlinu je bil odgovoren za knjigo s šiframi atake odnatega italijanskega poslanstva, Garbecchio. Njegova tajnica, slabo plačena uslužbenka srednjih let, se ni mogla uprati skrušnjavi. Misleča, da se knjiga v soboto in nedeljo ne bo rabila, si je "izposodila" knjigo in šla z njo na francosko poslanstvo, kjer so jo fotografirali. Od tam se je podala še na neko drugo poslanstvo, kjer so ponovili isto. Naslednji dan je hotel položiti ključ za šifre na običajno mesto. Zgodilo pa se je, da so se v nedeljo ponoči primerili neki diplomatski zapletljivi in atake Garbecchio je skušal rešiti neke brozjavke. Tajnica je čakala, da jo bodo obklicili. Garbecchio ni niti omenil tatvine. Obvestil je o dogodku samo poslanika, s katerim sta sklenila, da ne bosta o tem poročala v Rim, ampak stvar zamočala. Tajnica si seveda ni upala vrniti knjige in jo je sešala. Ni pa dolgo trajalo, ko je Mussolini spoznal, da so drugi posvečeni v njegove tajne instrukcije. Uvedel je preiskavo in resnica je prišla na dan. Sledilo je strašno razjarjenje in posledica državnikove jeze je bila, da so frčali s posla-

nistva vsi od poslanika do pomočnice. Mnogi, ki so bili zapleteni v to reč, so še danes na Liparskih otokih.

Mihail Borisov.

MILOBA JE PRILJUBLJENA

V divjih bojih med divjimi živalimi se kaj lahko dobi veliko izvrstnih slik resničnega izvora, kjer se pokaže kako je surovost redko kedaj mila.

Naprimen kadar se zli tiger in krvoželjni panter pograbit, da medsebojno rešita svoj nesporezum v divjini, prvi z zobmi in drugi s ostrimi kremplji — tedaj prav gotovo ni pričakovati pomirjenja. V takih divjih živahih bi miloba ne bila na mestu.

Kot je že vsakemu kadilecu znano je kajpak vseeno miloba in cigarete zelo priljubljena. Kakor pa je miloba iz reda pri divjih živalih ravnotako je iz reda surov tobak v cigareтах. Izdelovatelji Lucky Strike cigaret nikdar ne prezrejo te resnice in se seveda surov tobak radi tega ne nahaja v Luckies, najmlajših cigaretah, ki sta jih še kedaj pušili, ker tobak v Luckies je pražen.

Lucky Strike cigarete so pražene in tako proste surovega tobaka. To je vrok, da so priljubljene in da so kadilci spoznali v Luckies milobo, katero vedno iščejo oboji bodisi moški ali ženske v pušenju cigaret.

Izdelovatelji Lucky Strike rabijo samo najfinejši tobak pri izdelovanju teh popularnih cigaret. Nakupujejo le najzibranjši domač in tujki tobak za Luckies. Sicer pa se ne ustavijo le pri tem, temveč oni vedo resnico izjave, da surovost je v naravi redko kedaj mila. Torej

vred tega ko so tobak pravilno postarali in omilili, mu dodajo vse ugodnosti takozvanega Lucky Strike slavnega praženja čistilnega procesa, ki je slavno znan kot "so pražene."

Praženje da Luckies cigare to tisti prijazni okus, katerega so strastni kadilci vedno spoštovali, radi tega ker vedo, da kada posežejo po Lucky Strike cigareto, so zadovoljni ker v njih ni surovega tobaka.

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (Sept. 30, 1932) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vred napakega naloga, pošlite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Nasli zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Član SNPJ doplačajo \$4.80 za leto za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za član \$6.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70 Član doplačajo samo \$1.00 za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Upravištvu "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za venčanje in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pozivamo da jo vodstvo tiskarne Člane uvrstite, uničeno delo prve vrste

Pisite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

Vohunstvo v Evropi

Nedavno sem se vrnil v Varšavo, kjer sem govoril z majorjem Dombovskim. Ta genialni častnik mi je bil namreč pri najinem srečanju v Berlinu obljubil, da mi bo razkazal vse, laško ponočno življenje v prestolnici svoje domovine. Zelo sem bil presenečen, ko mi je odprl vrata svojega stanovanja uniformiran orožnik, za katerim sta stala še dva oborožena stražnika. Zahtevali so od mene, naj vstopim in se izkažem kdo sem. Orožniki so pregledali moje listine, telefonirali so na glavni policijski urad ter obvestili istočasno francosko poslanstvo, kjer me osebno poznajo. Zdal se je njih obnašanje spreminilo. Vljudo so mi namignili, da sem prost in lahko odidem.

Presenečen sem vprašal: "Kaj pa se je prav za prav zgodilo? Kje je major Dombovski?"

Orožniki narednik mi je odvrnil: "Majorja Dombovskega so davi ustrelili."

Nato so me pomenljivo pogledali. Bilo je dovolj, vsa pojasnila so mi postala odveč. Postalo mi je jasno: poljski major Dombovski je bil izdajalec svoje vojske...

Pozneje sem zvedel podrobnosti njegove usmrtilve. Stara pesem: finančne težave; mikav-

na ponudba; tuj denar za majhno indiskrecijo; tajen obisk v nekem tujem generalnem štabu; odkritje; aretacija; obsodba; strel...

Kot vohun je bil major Dombovski zelo neoprezen. Vrgel je vse mobilizacijske načrte poljske armade — kup dokumentov, zemljevidov in načrtov — v popolno torbico in se napolnil z njo na rusko poslanstvo. Zajeli so ga v trenutku, ko je pozvali pri vratih. Utajiti ni mogel ničesar, dokaz je bil v njegovi ročni torbici. Odvedli so ga takoj v vojni ministerstvo, kjer so ga zaalili, obsodili na smrt in ga justificirali...

Primer je tipičen. Odpiram v pogled v nove povojne simptome. Delajo roko v roki s predvojnimi poklicnimi vohuni in z rednimi izvešitelji moškega in ženskega spola, ki so v službi "inteligentnih" oddelkov gotovih držav, tistih, ki se časa bojuje ali pa tistih, ki bi raje kaj izvahale.

Dejanaki je obžalovanja vredna ironija usode, da postajajo prav zdaj v času razorožitvenih konferenc vohuni številnejši in aktivnejši in da delujejo mnogo živahnije kakor prej. V tem riskantnem in opasnem poklicu vlada zdaj pravcata "hausse".

Od časa do časa se izve iz časopisov, kaj se godi za kulisa. Reuter je v začetku julija poročal, da so v Parizu zajeli tolopo poklicnih vohunov, med

njimi Bir Snaja, Liogierja, Mellerja in štiri druge. Francosko vojni ministerstvo dela poskuse z novo brzostrelno puško... Torej...

Aretirani vohuni pripadajo enemu izmed tistih novih truplov, ki se specializirajo v vohunstvu, kakor delajo to druge organizacije, ki tiho pijejo alkohol, tobak in mamila. Ti vohunski trupi prevzamejo sleherni nalog, ki spada v njih poklic.

Britska tajna služba je imela že od začetka leta polne roke dela, da onemogoči posej tujih vohunov, ki so hoteli za vsako ceno vdreti v skrivnosti vojne mornarice, zračnega brodogradnje, vojske, diplomacije, državnih financ itd. Angleži se obilno poslužujejo metode, da takšne vohune napačno informacijo.

Posebno se danes čuvajo državne tajne glede denarja, ki so prav tako važne in tehtne kakor kakšna nova pogodba ali novo orožje. Nekemu velikemu mednarodnemu sindikatu spekulantom se je n. pr. posrečilo, da si je preskrbel gotove podatke o politiki zlate valute angleške vlade. Nato je začela družba prodajati vrednote v šterlingih, ki so se sevale v milijarde. Kakor znano, je angleška vlada konec septembra opustila zlato veljavo. Sindikat, ki je bil o tem vnaprej poučen, je napravil nad 10 milijonov angleških funtov čistega dobička.

Tudi Nemčija ni prosta takšnih vohunskih oprezovalcev.